

Nota van Inlichtingen - Europese openbare aanbesteding 'Ontwikkelen van Instrumentarium en Standaarden voor het oplossen van Integrale vraagstukken voor (delen van) het energiesysteem'

Datum: **25 september 2025**

In deze Nota van Inlichtingen geeft opdrachtgever antwoord op de in het kader van de hierboven genoemde offerteaanvraag gestelde vragen en geplaatste opmerkingen. Deze Nota van Inlichtingen maakt integraal onderdeel uit van de Europese openbare aanbesteding 'Ontwikkelen van Instrumentarium en Standaarden voor het oplossen van Integrale vraagstukken voor (delen van) het energiesysteem' d.d. 15 augustus 2025 met kenmerk 202505186.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1.	Verwachtingen gebruik PBL modellen KEV	Leeft er bij de opdrachtgever de verwachting dat in het kader van deze offerteaanvraag ook de modellen die PBL gebruikt voor de KEV worden meegenomen? En indien ja, hoe ziet de opdrachtgever dit voor zich aangezien marktpartijen daar maar (zeer) beperkt kennis van hebben en PBL niet onderdeel van een consortium kan worden.	Het is aan Inschrijver om aan te geven in het plan van aanpak welke (Modellen van) partijen ze nodig hebben om het beste invulling te kunnen geven aan de gevraagde dienstverlening en inzichten. Mocht het zo zijn dat het model van PBL noodzakelijk is om de opdracht uit te voeren dan zorgt Opdrachtgever ervoor dat dit model beschikbaar wordt voor Opdrachtnemer.
2.	Vervallen		
3.	Ontwikkeling additionele modules plan	Indien ten behoeve van de uitwerking van één of beide casussen bestaande modellen niet toereikend zijn en er dus additionele modules dienen te worden ontwikkeld, mag dit dan ook onderdeel van het plan van aanpak zijn?	Ja, indien dit noodzakelijk is voor de uitvoering van de opdracht kan de ontwikkeling van additionele modules en Modellen onderdeel uitmaken van het plan van aanpak. Het ontwikkelen van (volledig) nieuwe Modellen valt buiten de scope van de opdracht.
4.	Verhouding aanbieders tot richtlijnen	Uw uitvraag refereert niet naar de eerder ontwikkelde 'Richtlijnen uniformering energiestudies' (https://topsectorenergie.nl/documents/820/Handleiding_Richtlijnen_Uniformering_Energiestudies.pdf) in opdracht van de TSE. Kunt u toelichten hoe aanbieders zich in algemene zin dienen te verhouden tot deze en andere reeds ontwikkelde richtlijnen of afsprakenstelsels (bijvoorbeeld binnen VIVET)?	De genoemde richtlijn is opgesteld door RVO en TSE om resultaten van energiestudies beter vergelijkbaar te maken, onder meer door het uniformeren van definities. Dit is niet gelijk te stellen aan de Standaarden zoals bedoeld in deze aanbesteding. Inschrijver wordt gevraagd in het plan van aanpak aan te geven hoe zij bestaande richtlijnen en afsprakenstelsels (zoals VIVET) benutten. Daarbij heeft het de voorkeur voort te bouwen op initiatieven die inhoudelijk passen bij onderhavige opdracht en reeds door meerdere partijen in de sector worden toegepast.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
5.	Aanbestedingsdocument 2.2.3, commitment opdrachtnemer aan analysevragen en samenwerking binnen budget	Op pagina 12 onder 2.2.3 stelt u dat de voor de Integrale Vraagstukken nog specifieke analysevragen uitgewerkt moeten worden door opdrachtnemer in nauwe afstemming met het ministerie van KGG. Daarbij ligt het eindoordeel bij KGG. Klopt het dat u verwacht dat opdrachtnemer zich in zijn aanbieding committeert aan het beantwoorden van vragen die nog niet concreet bekend zijn, zonder dat dit invloed heeft op de totale inschrijfprijs? Kan opdrachtnemer er daarbij op rekenen dat KGG rekening houdt met de huidige beschikbaarheid van data, de mogelijkheden van bestaande modellen en de mate waarin deze nu al te combineren zijn? Met andere woorden, kan opdrachtnemer er daarbij van uitgaan dat KGG samen met opdrachtnemer kijkt naar wat binnen budget mogelijk is?	1. De onderwerpen van de twee Integrale vraagstukken staan vast. Hoe Inschrijver dit wil oppakken samen met KGG kan in het plan van aanpak worden opgenomen. Daarin kan ook worden aangegeven op welke manier Inschrijver de samenwerking ziet en hoe Opdrachtnemer daarbij wil borgen dat de invulling van de Integrale vraagstukken binnen het beschikbare budget en de mogelijkheden blijft. 2. Het is op dit moment niet mogelijk om vooraf rekening te houden met de huidige beschikbaarheid van data, de mogelijkheden van bestaande Modellen en de mate waarin deze combineerbaar zijn. Juist om dit te inventariseren en te verbeteren wordt deze opdracht uitgevoerd. 3. Nee, KGG bepaalt in overleg de definitieve analysevragen, maar Inschrijver dient in de aanbieding reeds een voorstel te doen hoe de Integrale vraagstukken binnen de gestelde kaders kunnen worden opgepakt.
6.	Aanbestedingsdocument 3.1.1 Doelstellingen modelresultaten	Pagina 14, derde bullet onder 3.1.1. B: Wat wordt bedoeld met "bij de modelresultaten genoemde doelstellingen". De uitvraag lijkt geen expliciete doelstellingen voor modelresultaten te noemen. Verwijst u in feite naar de doelstellingen bij de integrale vraagstukken op pagina 11?	Met "bij de modelresultaten genoemde doelstellingen" (paragraaf 3.1.1 B) wordt bedoeld op de duiding en uniformering die nodig is om de modelresultaten te kunnen interpreteren en combineren. Deze dragen bij aan de hoofddoelstelling van de opdracht, zoals uitgewerkt in de Integrale vraagstukken (pagina 11).
7.	Beschikbaarheid vertrouwelijke data infrastructuur	Met het oog op de te ontwikkelen standaarden en het instrumentarium voor de integrale vraagstukken, verwachten wij dat een knelpunt de beschikbaarheid en in sommige gevallen vertrouwelijkheid van kwalitatief hoogwaardige data gaat zijn, bijvoorbeeld voor elektriciteitsinfrastructuur. Kan opdrachtgever aangeven of aan opdrachtnemer bijvoorbeeld gedetailleerde netwerktopologieën beschikbaar gesteld zullen worden? Zo niet, hoe verwacht opdrachtgever dat opdrachtnemers met ontwikkelde standaarden en instrumentarium analysevragen kunnen beantwoorden op het gebied van infrastructuur?	Het is aan Inschrijver om in het plan van aanpak aan te geven welke data noodzakelijk is en welke partijen daarbij betrokken dienen te worden om tot de gevraagde inzichten en antwoorden te komen. Opdrachtgever zal, binnen de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden, ondersteuning bieden bij de beschikbaarstelling van data.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
8.	Primaire gebruiker op te leveren instrumentarium	Wie wordt volgens opdrachtgever idealiter de directe (primaire) gebruiker van het op te leveren instrumentarium / de tool? Betreft het hier experts zoals naar verwachting de opdrachtnemer(s), of de probleemeigenaar zelf?	Het Instrumentarium wordt ontwikkeld ten behoeve van het KGG en RVO, als primaire gebruikers. Hierbij wordt verwacht dat (relatieve) experts het Instrumentarium toepassen om inzichten te genereren die beleidsmakers bij KGG, provincies, gemeenten en netbeheerders ondersteunen.
9.	Toepassing instrumentarium en standaarden processen	Is er al een beoogd proces of een aantal processen waarin het instrumentarium en de standaarden moeten kunnen worden toegepast?	Het Instrumentarium en de Standaarden zullen in eerste instantie worden toegepast bij de uitwerking van de twee Integrale vraagstukken. Deze vraagstukken zijn verbonden met beleidsprocessen rond energiesysteemstudies en beleidsvorming bij KGG. Tijdens de uitvoering van de opdracht zal in overleg met KGG worden bepaald in welke beleidsprocessen de uitkomsten het meest direct worden benut.
10.	Doel van het instrumentarium	Wat is het (primaire) procesmatige doel van het instrumentarium? Is dit een bijdrage aan: 1. het verkrijgen van inzichten of leren? 2. beleidsvorming? 3. wederzijds begrip (bijvoorbeeld tussen overheid en netbeheerder of nationale en regionale overheden)? 4. voorbereiding op praktische energietransitieprojecten?	Het primaire doel van het Instrumentarium is het ondersteunen van beleidsvorming (2) door middel van beter onderbouwde inzichten uit de twee Integrale vraagstukken. Daarnaast wordt verwacht dat het Instrumentarium ook belangrijke meerwaarde heeft door het vergroten van inzicht en leren (1), het bevorderen van wederzijds begrip tussen partijen (3) en het ondersteunen bij de voorbereiding van praktische energietransitieprojecten (4).
11.	Ontwikkelen van standaarden	Kunt u specificeren of met 'ontwikkelen van standaarden' wordt bedoeld het vastleggen van afspraken over definities, metadata en scenario's (uniformering), of ook het daadwerkelijk (faciliteren van) implementeren daarvan in bestaande modellen en tools?	Opdrachtgever verwacht dat aan beide activiteiten invulling wordt gegeven, waarbij de tweede activiteit zich mag beperken tot alleen de Modellen die ingezet worden binnen dit project voor het beantwoorden van de twee Integrale vraagstukken.
12.	Niveau integrale systeemstudies KGG	KGG wordt opgevoerd als probleemeigenaar. Daartoe heeft KGG twee integrale vraagstukken aangevoerd, na introductie van beleidsvraagstukken die inzet behoeven van integrale systeemstudies. Gaat daarbij vooral om nationale systeemniveau, regionale niveau (ISA) of beide?	KGG is inderdaad de probleemeigenaar voor de twee Integrale vraagstukken. Deze vraagstukken spelen echter ook op provinciaal en gemeentelijk niveau, waar deze inzichten kunnen bijdragen aan een juiste inrichting van het energiesysteem van de toekomst. Echter, de Integrale Vraagstukken hebben juist betrekking op verschillende schaalniveaus van het energiesysteem. Deze niveaus vallen dus binnen de scope van dit project.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
13.	Beschikbaarheid netinfrastructuur data borging	Wordt door opdrachtgever ook databeschikbaarstelling van data over netinfrastructuur voorzien en wordt die door de opdrachtgever geborgd in dit project?	Het is aan Inschrijver om in het plan van aanpak aan te geven welke data noodzakelijk is en welke partijen daarbij betrokken dienen te worden om tot de gevraagde inzichten en antwoorden te komen. Opdrachtgever zal, binnen de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden, ondersteuning bieden bij de beschikbaarstelling van data.
14.	Rol planbureaus en netbeheerders project	Hoe ziet u de rol van planbureaus (zoals PBL/KEV) en netbeheerders in dit project, gezien hun verantwoordelijkheid voor resp. nationale data en scenario's en infrastructuur-inzichten? Wordt van consortia verwacht dat zij deze partijen actief betrekken in klankbordgroep en validatie?	Planbureaus (zoals PBL) en netbeheerders maken geen deel uit van het consortium, maar worden wel gezien als belangrijke stakeholders. Van Opdrachtnemer wordt verwacht dat zij in het plan van aanpak aangeven welke partijen zij betrekken in klankbordgroep en validatie, en op welke manier dit gebeurt. Het ligt in de rede dat planbureaus en netbeheerders hierin een rol krijgen, gezien hun verantwoordelijkheid voor nationale data, scenario's en infrastructuurinzichten.
15.	Gewicht resultaten plan van aanpak	Wensen ten aanzien van plan van aanpak de Wensen beoordeling van het plan van aanpak wordt aangegeven Wordt daarmee bedoeld dat resultaten 1) standaarden, 2) instrumentarium en 3) beantwoording integrale vraagstukken elk voor 1/3 gewicht wordt toegekend in het gewenste resultaat?	Ja, dit is correct, zie ook paragraaf 3.1.4 – 'Onderlinge verdeling van de resultaten' van het Aanbestedingsdocument. Dit moet worden gezien als indicatie van voor de inspanning die in het plan van aanpak wordt uitgewerkt.
16.	Aanbestedingsdocument 3.1.4 Opdrachtgever interpretatie, rol cases in ontwikkelde standaarden	In paragraaf 3.1.4 wordt gesteld dat standaarden, instrumentarium en cases evenwichtig moeten worden opgepakt. Wij zien daarbij twee mogelijke lezingen van de rol van de cases: (1) dat zij fungeren als scoping voor de ontwikkeling van standaarden en instrumentarium, met als risico dat het resultaat te smal of onvoldoende generiek is voor toekomstige vraagstukken; of (2) dat zij worden ingezet als toetsteen op de volkomenheid van flexibiliteitsrepresentatie en netwerkrepresentatie in de ontwikkelde standaarden en het instrumentarium. Kunt u aangeven welke interpretatie de voorkeur van de opdrachtgever heeft?	Het heeft twee doelen: 1) daadwerkelijk inzicht krijgen in de twee Integrale vraagstukken en 2) Standaarden en Instrumentarium ontwikkelen die praktisch bruikbaar zijn voor gerelateerde Integrale vraagstukken. Hiermee wordt geborgd dat de resultaten zowel bruikbaar zijn voor de beantwoording van de twee vraagstukken als generiek inzetbaar blijven voor toekomstige Integrale vraagstukken.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
17.	Eigenaarschap standaarden na project	Hoe ziet de opdrachtgever het eigenaarschap, de borging, beheer en doorontwikkeling van standaarden en instrumentarium na afloop van dit project? Wordt verwacht dat het consortium hiervoor een voorstel doet, of wordt dit elders belegd?	Na afloop van dit project ligt het eigenaarschap van de ontwikkelde Standaarden en Instrumentarium bij Opdrachtgever. Van Inschrijver wordt verwacht dat zij in het plan van aanpak een voorstel doet voor de borging, het beheer en de doorontwikkeling, zodat dit na afloop op een passende wijze door Opdrachtgever kan worden voortgezet.
18.	ARVODI-2025 artikel 23.1 en 23.2	Ten aanzien van artikel 23.1 en 23.2 uit de ARVODI-2025 voorwaarden, gaan we er van uit dat, gezien de aard van dit project, deze (sub)artikelen niet van toepassing kunnen worden verklaard; graag uw bevestiging dat dit het geval is ten aanzien van dit project.	De leden 1 en 2 van artikel 23 – ‘Intellectuele eigendomsrechten’ van de ARVODI-2025 zijn onverkort van toepassing op de resultaten van deze opdracht.
19.	ARVODI-2025 artikel 3	Toelichting achtergrond vraag: Onze Juridische Zaken (JZ) afdeling geeft altijd advies bij uitvragen en doet voorstellen voor vragen. Zij geven aan dat de (nieuwe) ARVODI-2025 niet altijd zonder meer akkoord is vanuit ons door artikel 3. JZ geeft in zijn advies aan dat het écht duidelijk zijn wat het beoogd gebruik van opdrachtgever is en in hoeverre wij daaraan kunnen (blijven) voldoen. Bij het leveren van enkel advies is dit te accepteren, wanneer ook ontwerpwerkzaamheden gedaan worden ligt dit lastiger. Op basis van de vragen van consortium partners voor de NvI en ons eigen inzicht na het lezen van de uitvraag concludeer ik dat het beoogd gebruik van de opdrachtgever niet duidelijk is. Daarom wil onze JZ afdeling dat wij hier een vraag over stellen. Hieronder twee varianten voor de mogelijke te stellen vraag: Variant I: Artikel 3 ARVODI-2025 bepaalt dat de uit te voeren Diensten “geschikt moeten zijn voor het beoogd gebruik zoals dat uit de Overeenkomst voortvloeit.” Deze formulering duidt op een fit-for-purpose bepaling, hetgeen een vergaande resultaatsverplichting inhoudt. Voor onderhavige dienstverlening is dat niet passend: advies- en ingenieursdiensten zijn naar hun aard inspanningsverplichtingen (intellectuele dienstverlening) en geen resultaatsverplichtingen (zoals het tot stand	Artikel 3 – ‘Eisen aan de Diensten’ (ARVODI-2025) is onverkort van toepassing op deze opdracht. Onder het “beoogd gebruik” in deze aanbesteding wordt verstaan dat de op te leveren Standaarden, Instrumentarium (inclusief methoden, tools, beschrijvingen en waar relevant broncode) en rapportages geschikt en bruikbaar zijn voor Opdrachtgever en KGG bij de beantwoording van de Integrale vraagstukken en voor toekomstige vergelijkbare beleidsvraagstukken. Opdrachtgever gaat er daarbij vanuit dat Opdrachtnemer de opdracht uitvoert conform de gemaakte afspraken in de Overeenkomst.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		brenge van werken of het leveren van materialen). Een resultaatsverplichting houdt bovendien in dat een enkele tekortkoming al leidt tot schadeplichtigheid, ongeacht of die tekortkoming aan ons kan worden toegerekend. Daarmee wordt onze aansprakelijkheid aanzienlijk verruimd ten opzichte van de wettelijke regeling. Een dergelijk aansprakelijkheidsverruimend beding is bovendien niet verzekeraar. Bent u bereid te bevestigen dat géén fit-for-purpose verplichting geldt voor onderhavige opdracht? Variant II: Artikel 3 ARVODI-2025 bepaalt dat de uit te voeren Diensten "geschikt moeten zijn voor het beoogd gebruik zoals dat uit de Overeenkomst voortvloeit." Deze formulering duidt op een fit-for-purpose bepaling, hetgeen een vergaande resultaatsverplichting inhoudt. Kunt u concreet aangeven wat in deze aanbesteding onder het "beoogd gebruik" wordt verstaan en op welke wijze dit objectief en toetsbaar uit de Overeenkomst zal blijken? Indien u dit niet nader specificiert/kan specificeren, verzoeken wij u voornoemde zinssnede te schrappen. Een fit-for-purpose-verplichting is namelijk niet passend en hoogst ongebruikelijk bij onderhavige dienstverlening.	
20.	Niveau integrale systeemstudies KGG	In 2.2.2 wordt beschreven dat een fijnmaziger modellering nodig is om in de (toekomstige) infrastructuur van het energiesysteem tot uitvoerbare en robuuste systeemkeuzes te komen. Daarvoor is databeschikbaarheid op lokaal, regionaal en nationaal niveau essentieel. Onze ervaring is dat in het verzamelen/verkrijgen van deze data veel tijd en werk kan zitten en dat deze data niet zomaar beschikbaar gesteld wordt. In hoeverre heeft opdrachtgever databeschikbaarstelling van data over netinfrastructuur op alle schaalniveaus voorzien en of geborgd in dit project, en voorziet opdrachtgever daarin de opdrachtnemer te ondersteunen?	Het is aan Inschrijver om in het plan van aanpak aan te geven welke data noodzakelijk is en welke partijen daarbij betrokken dienen te worden om de gevraagde inzichten te realiseren. Opdrachtgever zal, binnen de eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden, ondersteuning bieden bij de beschikbaarstelling van data over netinfrastructuur. Vertrouwelijke of detaildata van netbeheerders worden daarbij niet automatisch door Opdrachtgever beschikbaar gesteld.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
21.	Toelichting achtergrond vraag: fout in Aanbestedingsdocument	In het Aanbestedingsdocument verwijst u in paragraaf 3.1.4 Onderlinge verdeling van de resultaten in de tweede alinea naar paragraaf 3.2.1, 3.2.2 en 3.2.3. Deze paragrafen bestaan niet in het document. We gaan ervan uit dat u hier paragraaf 3.1.1, 3.1.2 en 3.1.3 bedoeld. Kun u dit bevestigen?	Dit is correct. Deze verwijzingen moeten zijn naar de paragrafen 3.1.1, 3.1.2 en 3.1.3.
22.	Toelichting achtergrond vraag: fout in Bijlage 4 Referentieverklaring	In Bijlage 4 Referentieverklaring staat in het tekstblok de zin: "U gebruik hiervoor bijlage 6". Deze zin verwijst daarmee naar Bijlage 6 Verklaring inzake sancties Rusland. We gaan ervan uit dat deze verwijzing verkeerd is. Kun u dit bevestigen?	Dit is correct. Dit dient een verwijzing naar Bijlage 4 – 'Referentieverklaring' te zijn.
23.	Aanbestedingsdocument 7..3.8	Worden wijzigingen naar aanleiding van de Nota van Inlichtingen verwerkt in de uiteindelijk te tekenen DVO, aangezien deze prevaleert boven de NvI bij conflicten?	Ja, alle wijzigingen naar aanleiding van de Nota van Inlichtingen worden verwerkt in de definitieve Dienstverleningsovereenkomst (DVO). De DVO prevaleert bij eventuele tegenstrijdigheden boven de Nota van Inlichtingen en de ARVODI-2025.
24.	ARVODI 2025 - 21	Omdat Opdrachtnemer deel uitmaakt van een organisatie die is onderworpen aan verschillende vormen van toezicht, gelden voor haar specifieke regelingen met betrekking tot onafhankelijkheid. In dat kader moet een aanvullend artikel worden overeengekomen ten aanzien van beëindiging van de Overeenkomst. Bent u bereid het volgende in de Overeenkomst op te nemen? "Opdrachtnemer is gerechtigd de Overeenkomst onmiddellijk te beëindigen door middel van een schriftelijke kennisgeving aan Opdrachtgever, indien Opdrachtnemer constateert dat (a) de overheid, een toezichthoudende instantie, een beroepsorganisatie of een bestuursorgaan nieuwe wet- of regelgeving, besluiten, beleid of aanwijzingen heeft ingevoerd of bestaande wet- of regelgeving, besluiten, beleid of aanwijzingen heeft gewijzigd als gevolg waarvan de uitvoering van de Overeenkomst geheel of gedeeltelijk onwettig of anderszins onrechtmatig zou zijn dan wel in strijd zou komen met de onafhankelijkheids- of beroepsregels, dan wel indien (b) omstandigheden zodanig zijn gewijzigd dat de uitvoering van de Overeenkomst door Opdrachtnemer	De Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met de voorgestelde aanpassing. Dit is afdoende beschreven in lid 1 van artikel 21 – 'Ontbinding en opzegging' van de ARVODI-2025. In onderhavige opdracht wordt niet iets gevraagd van Inschrijver dat direct onderhavig is aan wet- en regelgeving.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		geheel of gedeeltelijk in strijd met de wet of anderszins onrechtmatig zou zijn of in strijd zou komen met de onafhankelijkheids- of beroepsregels."	
25.	ARVODI 2025 - 21.4	Artikel 21.4 ARVODI-2025 artikel geeft Opdrachtgever een zeer ruime mogelijkheid tot tussentijdse opzegging, terwijl de compensatie voor Opdrachtnemer beperkt blijft tot reeds gemaakte kosten en onvermijdelijke verplichtingen. Is Opdrachtgever bereid om een minimale opzegtermijn in de Overeenkomst op te nemen van bijvoorbeeld twee maanden?	Lid 4 van artikel 21 – 'Ontbinding en opzegging (ARVODI-2025) is van toepassing als Opdrachtgever de Overeenkomst tussentijds opzegt. Opdrachtgever vindt de afrekening conform het gestelde in artikel 21.4 redelijk en vindt het niet opportuun nog meer te vergoeden. Het artikel blijft derhalve gehandhaafd.
26.	ARVODI 2025 - 20.2	Artikel 20.2 bepaalt welke omstandigheden níet als overmacht aan de zijde van Opdrachtnemer gelden. In de praktijk is een correcte planning van onze werkzaamheden sterk afhankelijk van een tijdige en volledige aanlevering van informatie, documenten en beslissingen door Opdrachtgever. Wanneer die input later of onvolledig wordt verstrekt, kan vertraging ontstaan waarvoor Opdrachtnemer redelijkerwijs geen invloed of verantwoordelijkheid heeft. Graag zouden wij daarom dit artikel willen aanvullen met: "Bij de uitvoering van de werkzaamheden is Opdrachtnemer afhankelijk van de tijdige aanlevering van de - juiste - benodigde gegevens en bescheiden. Indien Opdrachtgever dat achterwege laat, kan dat Opdrachtnemer niet worden aangerekend." Kunt u hiermee akkoord gaan?	De Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. Lid 1 van artikel 20 – 'Overmacht' van de ARVODI-2025 is toereikend, derhalve is de toevoeging niet noodzakelijk.
27.	ARVODI 2025 - 19 (nieuw lid)	Indien de resultaten van de Diensten worden gedeeld met derden kunnen wij geen aansprakelijkheidsrisico's op ons nemen ten opzichte van deze derden, omdat wij geen mogelijkheid hebben de aansprakelijkheid jegens de derde te beperken, daar de derde niet op voorhand bij Opdrachtnemer bekend is. Wij wensen daarom een vrijwaring voor claims van die derden overeen te komen. De Diensten die Opdrachtnemer verricht, verricht zij immers ten behoeve van Opdrachtgever en	De Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw toevoeging. De resultaten uit de opdracht komen aan RVO/KGG toe en behoudt het eigendomsrecht, de toevoeging is derhalve niet noodzakelijk.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		Opdrachtnemer wenst in dat kader niet in het risico van Opdrachtgever te treden. Bovendien is het gebruikelijk om een vrijwaring overeen te komen voor claims van derden in verband met de dienstverlening. Wij stellen derhalve voor om de volgende bepaling toe te voegen aan artikel 19: "Opdrachtgever vrijwaart Opdrachtnemer voor alle aanspraken van derden die voortvloeien uit of verband houden met de ten behoeve van Opdrachtgever te verrichten of verrichte werkzaamheden, tenzij Opdrachtgever aantoont dat de aanspraken geen verband houden met verwijtbaar handelen of nalaten van Opdrachtgever dan wel veroorzaakt zijn door opzet of bewuste roekeloosheid van Opdrachtnemer." Kunt u hiermee instemmen? Zo nee, waarom niet?	
28.	ARVODI 2025 - 19.2	De in artikel 19.2 ARVODI-2025 opgenomen beperking van aansprakelijkheid roept verschillende vragen op. Paragraaf 3.9.1.1 van de Gids Proportionaliteit (3e herziening, 2022) bepaalt dat bij het vastleggen van een aansprakelijkheidsbeperking ten minste acht moet worden geslagen op de daadwerkelijke risico's die de opdrachtgever loopt, en de in de betreffende branche gebruikelijke limieten, gelet op aard en omvang van de opdracht. Om de bepaling te verduidelijken, de aansprakelijkheid in overeenstemming te brengen met onze rol en verantwoordelijkheden en tegelijkertijd aan te sluiten bij de Gids Proportionaliteit én de gangbare marktpraktijk, stellen wij voor het huidige artikel 19.2 te vervangen door een nieuwe bepaling. Dit tekstvoorstel sluit aan bij de optionele bepaling die is opgenomen in de model Dienstverleningsovereenkomst ARVODI-2025. "In afwijking van artikel 19.2 van de ARVODI-2025 is de in dat artikellid bedoelde aansprakelijkheid beperkt tot directe schade tot maximaal drie (3) maal de hoogte van	Lid 2 van artikel 19 – 'Aansprakelijkheid' (ARVODI-2025) zal niet verder worden ingeperkt. Op grond van de wet zijn Partijen in beginsel onbeperkt aansprakelijk voor de schade die zij veroorzaken. In de ARVODI-2025 is er desalniettemin voor gekozen de aansprakelijkheid van Partijen te beperken. Opdrachtgever vindt het in casu niet opportuun deze aansprakelijkheid nog verder in te perken.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		de opdrachtwaarde per gebeurtenis en drie (3) maal de hoogte van de opdrachtwaarde per contractjaar of gedeelte van een jaar dat de Overeenkomst van kracht is". Bent u bereid om deze afwijking op art. 19.2 op te nemen in de overeenkomst dan wel art. 19.2 overeenkomstig aan te passen? In aanvulling daarop stellen we voor om het volgende aan art. 19.2 toe te voegen: "Opdrachtnemer is nimmer aansprakelijk voor beperkingen in het gebruik en verlies van gegevens, commerciële overeenkomsten, goodwill, omzet of winst (ongeacht of zulks als directe of indirecte schade dan wel gevolgschade moet worden aangemerkt) en evenmin voor andere indirecte of gevolgschade in verband met de Overeenkomst. Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van valse, misleidende of onvolledige informatie afkomstig van de Opdrachtgever of derden."	
29.	ARVODI 2025 - 16.5	Het lijkt ons onredelijk dat de Opdrachtnemer verplicht zou zijn de werkzaamheden te continueren indien er niet wordt betaald. Wij stellen daarom voor deze bepaling buiten toepassing te verklaren, zodat Partijen kunnen terugvallen op de wettelijke regeling inzake opschorting en beëindiging. Kunt u hiermee instemmen? Zo niet, kunt u toelichten waarom niet?	De Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. Continuïteit van de dienstverlening is voor Opdrachtgever van groot belang, derhalve wil zij de dienstverlening niet stilleggen of beëindigen.
30.	ARVODI 2025 - 13.3	Kunt u toelichten waaruit een dergelijk veiligheidsonderzoek precies bestaat?	Op de website van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) kunt u meer informatie vinden over een veiligheidsonderzoek. Zie hiervoor: Veiligheidsonderzoek AIVD
31.	ARVODI 2025 - 11	Indien de rapporten met onze naam en logo daarop openbaar worden gemaakt, zouden wij daarvan graag vooraf op de hoogte zijn zodat wij voorbereid zijn bij eventuele vragen van derden. Mede gelet op de onderworpenheid van overheidsinstellingen aan de Wet	De Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met de door u voorgestelde toevoeging. Het opgeleverde resultaat wordt en blijft eigendom van de Opdrachtgever. De Opdrachtgever is niet verplicht Opdrachtnemer te informeren over het verdere gebruik daarvan.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		open overheid, stellen wij daarom voor om het volgende op te nemen als extra artikel: "Indien Opdrachtgever de bevindingen en aanbevelingen van Opdrachtnemer wenst te delen met een derde partij, zal Opdrachtgever Opdrachtnemer hierover van te voren informeren. Indien Opdrachtgever op grond van de Wet open overheid (Woo) voornemens is uit eigen beweging de resultaten van de Diensten te openbaren en/of indien Opdrachtgever een verzoek tot publicatie van de resultaten van de Diensten ontvangt, dan zal Opdrachtgever Opdrachtnemer hierover terstond informeren, voor zover wettelijk toegestaan. Voorts zal Opdrachtgever Opdrachtnemer als belanghebbende aanmerken in het kader van de openbaarmaking en zal Opdrachtgever Opdrachtnemer in de gelegenheid stellen haar zienswijze inzake de openbaarmaking aan Opdrachtgever kenbaar te maken en Opdrachtgever zal die zienswijze bij haar besluitvorming betrekken." Kunt u hiermee instemmen?	
32.	ARVODI 2025 - 11.1	Artikel 11.1 van ARVODI-2025 bevat drie wettelijke uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht. Voor Opdrachtnemer is daarnaast een uitzondering noodzakelijk voor situaties waarin beroepsregels Opdrachtnemer tot openbaarmaking verplicht of als openbaarmaking noodzakelijk is voor Opdrachtnemer voor de verdediging van zijn eigen belangen in of buiten rechte. Tevens is aanvullend noodzakelijk dat informatie kan worden gedeeld met gelieerde entiteiten binnen dezelfde groep en met door Opdrachtnemer ingeschakelde adviseurs. Wij verzoeken daarom om na de woorden "... tot het bekendmaken daarvan" de volgende passage op te nemen: "... of voor zover Opdrachtnemer (i) daartoe krachtens	De Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. Geheimhouding is onverminderd van toepassing, tenzij u, op grond van een wettelijke plicht, informatie moet verstrekken.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		toepasselijke (beroeps)regels verplicht of gerechtigd is, (ii) openbaarmaking noodzakelijk is ter verdediging van zijn gerechtvaardigde belangen in of buiten rechte, of (iii) openbaarmaking vereist is voor de uitvoering van de Overeenkomst, waaronder – maar niet beperkt tot – verstrekking aan met Opdrachtnemer gelieerde entiteiten of door Opdrachtnemer ingeschakelde adviseurs.”	
33.	ARVODI 2025 - 6.1	Mogelijk willen wij onderaannemers inzetten voor de opdracht. Kunt u voorafgaand toestemming verlenen voor de onderaannemers die wij in onze inschrijving zullen benoemen, zodat een aparte goedkeuringsprocedure achteraf niet nodig is? Bent u daarnaast bereid vooraf toestemming te geven voor het door Opdrachtnemer inschakelen van specifieke expertise die is belegd in aan Opdrachtnemer gelieerde entiteiten (dus binnen de eigen groep van Opdrachtnemer)?	Nee. Opdrachtgever kan geen voorafgaande toestemming verlenen voor onderaannemers waarvan op dit moment niet vaststaat of en in welke vorm zij zullen worden ingezet. Voor het inschakelen van onderaannemers geldt artikel 6 – ‘Onderaanneming’ van de ARVODI-2025.
34.	ARVODI 2025 - 4.1 & 4.2	Wij begrijpen dat continuïteit voor Opdrachtgever van groot belang is. Tegelijkertijd vraagt de aard van onze dienstverlening om flexibiliteit in de inzet van specialisten. Kan opdrachtgever ermee akkoord gaan om de tekst van artikelen 4.1 en 4.2 (vervanging personeel) te vervangen door onderstaande, zodat beide belangen worden geborgd? “Opdrachtnemer kan personen die zijn belast met de uitvoering van de Diensten, voor zover dit naar zijn professionele oordeel noodzakelijk is voor een correcte uitvoering, tijdelijk of definitief vervangen. Ter waarborging van de continuïteit streeft Opdrachtnemer ernaar zoveel mogelijk dezelfde personen in te zetten, zodat de belasting voor Opdrachtgever minimaal blijft. Indien Opdrachtgever redelijkerwijs van mening is dat een ingezette persoon één of meer in de offerteaanvraag genoemde kwalificaties mist of de werkzaamheden niet naar behoren verricht, zullen Partijen in overleg treden over vervanging. Partijen spannen zich in om in	De Aanbestedende dienst gaat niet akkoord met uw voorstel. Personeel is een cruciaal onderdeel van deze opdracht en mede bepalend voor de gunning. Derhalve kan het personeel dat belast is met de uitvoering van de Diensten niet zo maar vervangen worden door Opdrachtnemer.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		redelijkheid tot een oplossing te komen. Uitgangspunt is dat vervangende personen beschikken over vergelijkbare deskundigheid, opleiding en ervaring ."	
35.	ARVODI 2025 - 3	Uiteraard willen wij onze verplichtingen uit de Overeenkomst in samenwerking met de Opdrachtgever nakomen, maar wel voor zover onze beroepsregels - waaronder ook begrepen onafhankelijkheidsregels - deze samenwerking toestaan. Wij stellen dan ook voor het volgende toe te voegen aan dit artikel: "Opdrachtnemer voert de opdracht uit in overeenstemming met de toepasselijke wet- en beroepsregelgeving. Opdrachtgever zal de daaruit voor Opdrachtnemer voortvloeiende verplichtingen steeds volledig respecteren. Opdrachtnemer is nimmer gehouden tot enig handelen of nalaten dat met de hiervoor bedoelde regels strijdig of onverenigbaar is."	De Aanbestedende dienst is niet akkoord met uw voorstel. Het is de Aanbestedende dienst niet duidelijk welke beroeps- en onafhankelijkheidsregels u bedoelt. Gelet op de aard van de dienstverlening zijn die de Aanbestedende dienst niet bekend.
36.	Concept DVO, ARVODI-2025 nieuw	Bij de uitvoering van diensten is Opdrachtnemer afhankelijk van de medewerking van en informatieverstrekking door Opdrachtgever. Bent u bereid om onderstaande bepaling toe te voegen aan de Overeenkomst? "Opdrachtgever is gehouden medewerking te verlenen aan de uitvoering van de diensten door toepassing. Deze medewerking houdt onder meer in dat Opdrachtgever tijdig de benodigde faciliteiten en medewerkers ter beschikking stelt, tijdig de benodigde gegevens en informatie verstrekt en, indien van toepassing, toegang verleent tot de locatie van Opdrachtgever. Opdrachtnemer mag zonder nader onderzoek of nadere controle ervan uitgaan dat de door Opdrachtgever verstrekte informatie en gegevens juist, volledig en rechtmatig zijn verwerkt en verkregen en dat toepassing daarvan gebruik mag maken. toepassing is voor haar	Uw voorstel wordt niet overgenomen door de Aanbestedende dienst. De samenwerking tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer zal plaatsvinden conform de afspraken in de Overeenkomst. Indien voor de uitvoering van de opdracht informatie of medewerking van Opdrachtgever noodzakelijk is, zal Opdrachtgever die binnen haar mogelijkheden verstrekken.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		dienstverlening afhankelijk van een tijdige uitoefening van de verantwoordelijkheden van Opdrachtgever en van tijdig door Opdrachtgever genomen beslissingen en verleende goedkeuringen in verband met de Opdrachtgever. Opdrachtnemer mag vertrouwen op alle beslissingen en goedkeuringen van Opdrachtgever. Opdrachtgever is gehouden toepassing onverwijld te informeren omtrent feiten en omstandigheden die in verband met de uitvoering van de diensten van belang kunnen zijn."	
37.	Concept DVO, ARVODI-2025 6.1	Kan Opdrachtgever bevestigen dat hybride/remote werken is toegestaan mits beveiliging en vertrouwelijkheid gewaarborgd zijn?	De Aanbestedende dienst gaat akkoord met hybride/ remote werken, mits beveiliging en vertrouwelijkheid gewaarborgd zijn.
38.	Concept DVO, ARVODI-2025 5.2	Kunnen contactpersonen wél beslissingen over de uitvoering nemen (conform ARVODI 8.2)?	Zoals in lid 2 van artikel 8 – 'Contactpersonen' (ARVODI-2025) staat: 'Contactpersonen kunnen Partijen alleen vertegenwoordigen en binden voor zover het betreft het uitvoeren van de Diensten'. Dat geldt ook voor deze opdracht.
39.	Concept DVO, ARVODI-2025 4.3	Worden milestone-bedragen en betaalmomenten na gunning in goed overleg afgestemd?	In uw Inschrijving dient u een begroting op te nemen voor de (deel)resultaten. Na oplevering en accordering door RVO kunnen deze (deel)resultaten in aanmerking komen voor facturering. Dit geldt echter alleen indien Inschrijver een realistisch aantal (deel)resultaten opgevoerd. Als dit niet het geval is, zullen partijen in overleg treden om tot een realistisch aantal te komen.
40.	Concept DVO, ARVODI-2025 4.1, 16.1	Artikel 4.1 van de concept DVO en art 16.1 ARVODI-2025 bepalen dat betaling pas plaatsvindt na acceptatie en indien de Diensten en de factuur 'voldoen aan de Overeenkomst'. Wij kunnen ons voorstellen dat Opdrachtgever de resultaten van de Diensten wil toetsen aan de overeengekomen criteria en die controle in eigen hand wil houden. Om duidelijkheid te creëren over het acceptatieproces en om onnodige vertraging in de betaling te voorkomen, stellen wij voor om onderstaande passage als nadere afspraak in de Overeenkomst op te nemen (of art. 16.1	De Aanbestedende dienst is niet akkoord met uw voorstel. Het betreft hier een complexe opdracht met bijbehorende resultaten. Een controle van de resultaten binnen vijf (5) werkdagen is dan niet acceptabel.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		dienovereenkomstig aan te vullen): "Opdrachtgever zal de resultaten beoordelen op de objectieve, materiele aspecten en overeengekomen criteria zoals vastgelegd in de Overeenkomst en de uitkomst van zulk een controle communiceren aan Opdrachtnemer binnen 5 werkdagen na oplevering van de resultaten, bij gebreke waarvan Opdrachtgever de oplevering als geaccepteerd zal beschouwen. Bij eventuele afkeuring motiveert Opdrachtgever concreet welke onderdelen niet aan de overeengekomen criteria voldoen; Opdrachtnemer krijgt vervolgens een redelijke termijn om herstelwerkzaamheden uit te voeren. Voor het overige zijn de wettelijke bepalingen inzake tekortkomingen en remedies van toepassing." Kunt u bevestigen dat dit tekstvoorstel voor u acceptabel is?	
41.	Concept DVO, ARVODI-2025 2.3	Als door gerechtvaardigd meerwerk het maximumbudget eerder wordt bereikt, is Opdrachtgever bereid het budget bij te stellen in plaats van de overeenkomst te beëindigen?	Het genoemde budget in het Aanbestedingsdocument is leidend. Op dit moment is er geen extra budget beschikbaar voor deze opdracht. Daarnaast moet meerwerk ook passen binnen de mogelijkheden die de Aanbestedingswet biedt.
42.	Concept DVO, ARVODI-2025 1.4, 23.1	In verband met de aard van de te verrichten Diensten – waarbij Opdrachtnemer professioneel en vaktechnisch verantwoordelijk blijft voor de inhoud van de op te leveren resultaten – achten wij volledige overdracht van alle intellectuele eigendomsrechten aan Opdrachtgever niet passend. Conform paragraaf 3.9.1.2 van de Gids Proportionaliteit (januari 2020) stellen wij voor om, in plaats van overdracht, een uitgebreid en onherroepelijk gebruiksrecht te verstrekken. Bent u bereid artikel 1.4 DVO en artikel 23.1 ARVODI-2025 dienovereenkomstig aan te passen?	De Aanbestedende dienst is niet akkoord met uw voorstel.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
43.	Aanbestedingsdocument p32 - 7.3.15 vorm en inhoud van de inschrijving	Is het toegestaan een aanbestedingsbrief toe te voegen waarin de factuurgegevens opgenomen kunnen worden?	Ja, het is toegestaan een aanbestedingsbrief toe te voegen met de genoemde gegevens.
44.	Aanbestedingsdocument p24 - 5.2.2 team	Graag uw bevestiging dat u alle CVs in één gebundeld document wilt ontvangen (vraag i.v.m. dat de gewenste bestandsnaam niet consistent lijkt met deze wens)?	Conform paragraaf 5.2.2 'Wensen ten aanzien van de kwaliteit van het door u in te zetten team' wordt u verzocht per cv een bestand aan te leveren met de volgende naam: <naam Inschrijver> - <cv - naam deskundige >.
45.	Aanbestedingsdocument p23 - 5.2.2 Wensen ten aanzien van de kwaliteit van het door u in te zetten team	T.a.v. bullet b). Wat bedoelt u met 'diversiteit' voor deze opdracht?	Diversiteit is een breed begrip en onder diversiteit kan de inschrijver denken aan man/ vrouw verhouding. Verhouding tussen inzet senioren en junioren, de juiste kennis, ervaring en capaciteiten. Het is aan Inschrijver om een team samen te stellen dat optimaal is toegerust om deze opdracht uit te voeren.
46.	Aanbestedingsdocument p20 - 4.3.2 referentiegegevens	Graag uw bevestiging dat de verwijzing naar 'Uniform Europees Aanbestedingsdocument' gelezen kan worden als een verwijzing naar '202505186 Bijlage 4 Referentieverklaring (V1.0)'?	Nee. Door middel van ondertekening van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument verklaart inschrijver per vermelde kerncompetentie minimaal één referentieopdracht te hebben uitgevoerd die voldoet aan de minimumeisen. Daarnaast dient Inschrijver dit te bewijzen middels het invullen van Bijlage 4 - 'Referentieverklaring'.
47.	Aanbestedingsdocument p20 - 4.3.2 referentiegegevens	Wij hebben ervaring met het werken met diverse stakeholders in vorm van organisaties en personen in de energiesector. Kunt u toelichten wat u precies bedoelt met 'samenwerkingsvormen'?	Met 'samenwerkingsvormen' wordt bedoeld op samenwerkingsverbanden waarin meerdere organisaties en disciplines gezamenlijk werken aan complexe vraagstukken in de energiesector. Dit kan betrekking hebben op samenwerkingen tussen overheden, kennisinstellingen, marktpartijen en netbeheerders. Van Inschrijver wordt verwacht dat zij ervaring kunnen aantonen met het opzetten en uitvoeren van dergelijke complexe, multidisciplinaire en dynamische samenwerkingen.
48.	Aanbestedingsdocument p16 - 3.4 rapportage en contact opdrachtgever	Kunt u aangeven wat uw verwachtingen zijn met betrekking tot de maandelijkse voortgangsrapportage? Zijn wij als inschrijver vrij om zelf een sjabloon voor te stellen? Indien een specifiek format verplicht is, kunt u dan reeds bij de aanbestedingsstukken een standaardsjabloon aanleveren, inclusief een overzicht van de minimale inhoudsvereisten?	De Aanbestedende dienst hanteert geen verplicht sjabloon voor de maandelijkse voortgangsrapportage. Inschrijver is vrij om hiervoor een voorstel te doen. In de rapportage moet in ieder geval de voortgang op planning, resultaten, risico's en eventuele afwijkingen inzichtelijk worden gemaakt, zodat Opdrachtgever de voortgang adequaat kan bewaken.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
49.	Vervallen		
50.	Vevallen		
51.	Aanbestedingsdocument p16 - 3.3 draagvlak en klankbordgroep	Kunt u bevestigen dat het genoemde budget voor externe experts geen onderdeel uitmaakt van het budget genoemd in 3.5 de eis op prijs? Kunt u akkoord gaan met separaat budget reserveren voor de externe experts? Mocht dat niet het geval zijn, kunt u dan aangeven waarom dit niet acceptabel is?	In paragraaf 3.3 – ‘Draagvlak en klankbordgroep’ van het Aanbestedingsdocument is opgenomen dat Inschrijver wordt geadviseerd om een budget te reserveren voor de inzet van externe deskundigen. Dit budget maakt onderdeel uit van de maximale totaalprijs, zoals bedoeld in paragraaf 3.5 – ‘Eisen met betrekking tot de prijzen/tarieven’. Het is niet acceptabel hiervoor een separaat budget buiten het inschrijfbedrag te reserveren, omdat dit zou afdoen aan de transparantie en vergelijkbaarheid van Inschrijvingen en daarmee strijdig is met de aanbestedingsbeginselen.
52.	Aanbestedingsdocument p16 - 3.3 draagvlak en klankbordgroep	Klopt het dat u voornemens bent om de inschrijvers een budget apart te laten reserveren in hun prijs dat besteedt kan worden aan experts? Klopt het daarbij dat dit budget enkel vrijgegeven wordt door opdrachtgever na een expliciet akkoord? Met welke intentie doet u dit? Kan opdrachtgever akkoord gaan met het laten vervallen van de volgende zinsnede : "Ten behoeve van de inzet van externe experts wordt Inschrijvers geadviseerd om een budget te reserveren waarmee kosten voor deskundigen kunnen worden bekostigd. Indien de Inschrijver van dit budget gebruik wenst te maken, wordt verwacht dat hij een concreet voorstel indient voor de beoogde inzet en invulling hiervan.". Mocht dat niet het geval zijn, kunt u dan de overwegingen daarvoor met ons delen?	De genoemde bepaling blijft gehandhaafd. Inschrijver wordt geadviseerd een budget te reserveren voor de inzet van externe experts, zodat tijdens de uitvoering waar nodig aanvullende deskundigheid kan worden ingezet. Dit budget maakt deel uit van de maximale totaalprijs, zoals bedoeld in paragraaf 3.5 – ‘Eisen met betrekking tot de prijzen/tarieven’. Inzet van dit budget vindt uitsluitend plaats na voorafgaand akkoord van Opdrachtgever op een concreet voorstel van Opdrachtnemer.
53.	Aanbestedingsdocument p16 - 3.3 draagvlak en klankbordgroep	Kunt u aangeven of u ermee instemt dat de gunning primair plaatsvindt op basis van de expertise en ervaring van het voorgestelde projectteam, waarbij de definitieve samenstelling van de klankbordgroep in de eerste fase van het project – in afstemming met de Opdrachtgever – wordt vastgesteld? Indien dit niet mogelijk is, kunt u toelichten waarom u verkiest dat inschrijvers reeds in de offertefase concrete	Zie het antwoord op vraag 52.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		leden voor de klankbordgroep moeten benoemen en hoe u daarbij omgaat met het risico op conflicterende belangen en exclusiviteit van dezelfde experts tussen verschillende aanbieders? De markt voor experts is immers klein en de kans dat aanbieders dezelfde kandidaten voor de klankbordgroep benaderen is vrij groot.	
54.	Aanbestedingsdocument p15 - 3.1.2 beoogd resultaat 2	U vraagt de ontwikkelde methoden, tools en onderliggen analyses en conclusies te documenteren. Staat het de opdrachtnemer vrij een voorstel te doen voor het sjabloon en opgenomen de inhoud? Zo niet, ontvangen wij graag uw standaard sjabloon (bij aanvang van de opdracht) met een specificatie wat minimaal opgenomen moet worden (als beantwoording op deze vraag)	Ja het staat Inschrijver vrij hiervoor een voorstel voor te doen.
55.	Aanbestedingsdocument p14 - 3.1.2 beoogd resultaat 2	U schrijft "het is aan de opdrachtnemer om hier passende tools en methoden voor te kiezen". Dit doet vermoeden dat bestaande tools en methoden kunnen worden gekozen, terwijl u het eerder hebt over het ontwikkelen van tools en methoden. Kunt u toelichten/verduidelijken wat u bedoelt?	Met deze passage wordt bedoeld dat het aan Opdrachtnemer is om een verantwoorde keuze te maken uit bestaande tools en methoden, en deze waar nodig aan te passen of door te ontwikkelen. Het ontwikkelen van volledig nieuwe tools en methoden en volledig nieuwe modellen valt niet binnen de scope van deze opdracht.
56.	Aanbestedingsdocument p14 - 3.1.2 beoogd resultaat 2	Kunt u verduidelijken of binnen de opdracht al dan niet de (gedeeltelijke) ontwikkeling van nieuwe modellen wordt verwacht? In artikel 3.1.2 op pagina 14 staat dat het "niet het bouwen van nieuwe modellen" betreft, terwijl op pagina 15 in hetzelfde artikel wordt gesproken over "omstandigheden waaronder oude en nieuwe instrumenten wel of juist niet (her)gebruikt kunnen worden". Wilt u aangeven: • of het de bedoeling is dat er nieuwe modellen (volledig of gedeeltelijk) worden ontwikkeld of slechts bestaande modellen worden aangepast/hergebruikt; en • welke concrete eisen, randvoorwaarden en verantwoordelijkheden u daarbij voor de Opdrachtnemer ziet?	Het ontwikkelen van volledig nieuwe Modellen valt buiten de scope van deze opdracht. Zie hiervoor ook het antwoord op vraag 3. De opdrachtnemer kan wel bestaande Modellen benutten, aanpassen of combineren, en waar nodig beperkte uitbreidingen of modules ontwikkelen om deze geschikt te maken voor beantwoording van de Integrale vraagstukken. Voor wat betreft de wijze waarop dit gebeurt, staat het Inschrijver vrij hiervoor in het plan van aanpak een voorstel te doen, inclusief de randvoorwaarden en verantwoordelijkheden die daarbij van belang zijn.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
57.	Aanbestedingsdocument p14 - 3.1.2 beoogd resultaat 2	Instrumentarium is reeds gedefinieerd. Graag uw bevestiging dat '(tools en methoden)' als niet gelezen kan worden beschouwd?	Met "tools en methoden" wordt in dit aanbestedingsdocument bedoeld op het Instrumentarium zoals gedefinieerd. Dit omvat de hulpmiddelen, werkwijzen en Standaarden die binnen deze opdracht worden ontwikkeld of toegepast. Het ontwikkelen van nieuwe Modellen maakt hier geen onderdeel van uit (zie ook het antwoord op vraag 3).
58.	Aanbestedingsdocument p14 - 3.1.1 beoogd resultaat 1	U verwijst naar 'analyses en tools' in de laatste zinsnede. Graag uw bevestiging dat dit leest als 'Standaarden' en/ of 'Instrumentarium' en/ of 'Modellen'. Zo niet, kunt u dan uitleggen wat u bedoelt met 'analyses en tools' (gezien dit niet gedefinieerd staat)?	Ja, dat klopt. Met "analyses en tools" wordt bedoeld op de toepassingen en hulpmiddelen die voortkomen uit het gebruik van Standaarden, Instrumentarium en Modellen binnen deze opdracht. Deze termen moeten dus in samenhang worden gelezen: analyses zijn de uitwerkingen die met behulp van Modellen en Instrumentarium worden gemaakt, en tools zijn de praktische hulpmiddelen die daarbij worden ingezet.
59.	Aanbestedingsdocument p14 - 3.1.1 beoogd resultaat 1	Kunt u toelichten of – en zo ja, welke – data over 'weerjaren' en buitenlandse energiesystemen bij aanvang van de opdracht door de Opdrachtgever beschikbaar worden gesteld?	Het is aan Inschrijver om in het plan van aanpak aan te geven welke data over weerjaren en buitenlandse energiesystemen noodzakelijk is. Opdrachtgever beschikt niet standaard over dergelijke datasets, maar zal binnen haar mogelijkheden assisteren bij het verkrijgen van relevante data. Zie ook het antwoord op vraag 7.
60.	Aanbestedingsdocument p13 - 3.1.1 beoogd resultaat 1	Kunt u het overzicht van beschikbare modellen delen?	Er is geen vastgesteld overzicht van beschikbare Modellen dat door de opdrachtgever kan worden gedeeld. Het is aan de inschrijver om in het plan van aanpak aan te geven welke Modellen relevant zijn en hoe deze kunnen worden ingezet. Tijdens de uitvoering kan in afstemming met KGG nader worden bepaald welke Modellen voor de integrale vraagstukken beschikbaar en bruikbaar zijn.
61.	Aanbestedingsdocument p12 - 2.4 Looptijd van de Overeenkomst	Klopt het dat u als opdrachtgever voornemens bent een conditie te stellen dat u éénmalig en eenzijdig kunt beslissen tot verlening van de opdracht? Wat is uw intentie hierbij? Kunt u als opdrachtgever akkoord gaan met een gewijzigde conditie dat de eenzijdige verlening enkel gedaan kan worden als aangetoond kan worden dat eindproducten niet zijn afgerond door verwijtbare omstandigheden toe te rekenen aan opdrachtnemer? Mocht dat niet het geval zijn, kunt u dan aangeven waarom dit niet acceptabel is?	Opdrachtgever behoudt zich het recht voor de opdracht eenzijdig te verlengen, conform de Aanbestedingsdocumenten. De door u voorgestelde wijziging wordt niet overgenomen. De Overeenkomst wordt verlengd indien er vertraging is opgetreden bij de oplevering van de resultaten. Het betreft alleen een verlenging in tijd en niet geld.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
62.	Aanbestedingsdocument p11 - 2.2.3 concretisering van integrale vraagstukken	Mochten een lijst van de concept analysevragen niet al tijdens het aanbestedingstraject gedeeld kunnen worden dan graag uw bevestiging dat het eindoordeel van specifieke analysevragen gezamenlijk bij Opdrachtgever en Opdrachtnemer zal liggen? Kan opdrachtgever hiermee akkoord gaan? Mocht dat niet het geval zijn, kan opdrachtgever dit dan toelichten?	Ja dat zal gezamenlijk worden opgepakt. Het eindoordeel over de specifieke analysevragen ligt bij Opdrachtgever. De concretisering daarvan vindt plaats in afstemming met Opdrachtnemer tijdens de uitvoering van de opdracht.
63.	Aanbestedingsdocument p11 - 2.2.3 concretisering van integrale vraagstukken	Kunt u een nadere toelichting geven op het begrip 'conceptanalyse vragen voor de concretisering van integrale vraagstukken' en daarbij een voorlopige lijst verstrekken van de analysevragen die u voornemens bent aan KGG voor te leggen? Deze informatie stelt ons in staat de omvang en de benodigde inzet van ons team nauwkeuriger te bepalen. Wij gaan er uiteraard van uit dat deze conceptvragen in de opstartfase, in nauwe samenwerking met het door u/KGG beschikbaar gestelde team, verder worden uitgewerkt tot een definitieve set.	Op dit moment zijn de Integrale vraagstukken uitgewerkt op het niveau zoals beschreven in het Aanbestedingsdocument. Het concretiseren van de Integrale vraagstukken en het opstellen van de specifieke analysevragen maakt onderdeel uit van de uitvoering van de opdracht, zoals is beschreven in paragraaf 2.2.3 – 'Concretisering van Integrale vraagstukken'.
64.	Aanbestedingsdocument p11 - 2.2.2 integraal vraagstuk 2: doelstelling	Er worden een aantal sectoren genoemd (industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit), kunt u aangeven of deze sectoren leidend zijn in de analyse, dan wel andere sectoren, die beïnvloed worden dan wel beïnvloeden, door opdrachtnemer kunnen worden toegevoegd, zoals landbouw (stikstof)?	De genoemde sectoren (industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit) spelen een belangrijke rol in de energietransitie. Het staat Inschrijver vrij om in het plan van aanpak te beargumenteren waarom en op welke wijze ook andere sectoren, zoals landbouw, relevant zijn voor de analyse.
65.	Aanbestedingsdocument p11 - 2.2.2 integraal vraagstuk 2: doelstelling	Wie bedoelt u met "alle partijen"?	Met "alle partijen" wordt bedoeld op de partijen in de energiesector die gebruik kunnen maken van de inzichten en het ontwikkelde Instrumentarium, zoals overheden, netbeheerders, kennisinstellingen en marktpartijen. Het gaat hier dus om de gebruikers van de resultaten, niet om de partijen die bij de uitvoering van de opdracht worden betrokken.
66.	Aanbestedingsdocument p11 - 2.2.2 integraal vraagstuk 2: infrastructuur	Stelt opdrachtgever bij aanvang van de opdracht data beschikbaar die de kwantificering toelaat van infrastructuur (o.a. elektriciteit, gas, waterstof, warmte, etc.)? Hoe fijnmazig is de data? welke bekende hiaten zijn er met de data? Wat zijn de kernparameters die in de	Zie het antwoord op vraag 7.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		data opgenomen zijn? Wie levert de data en met wie kunnen wij interacteren op de juistheid en volledigheid van de data? Kunt u uw antwoord splitsen naar geografische scope gebieden?: lokaal, regionaal en nationaal.	
67.	Aanbestedingsdocument p10&11 - 2.2.1 integraal vraagstuk 1: flex opties	In deze alinea wordt vooral diep ingezoomd in lid I. en lid II op de toepassingen van flexibiliteitsopties in het elektriciteitssysteem. Klopt het dat voor dit integrale vraagstuk enkel het elektriciteitssysteem in beschouwing kan worden genomen bij de uitwerking? Klopt het dat daarmee de focus van dit integrale vraagstuk niet ligt op de systeemintegratie tussen elektriciteit en warmte en elektriciteit en moleculen (bijv: waterstof en groengas)? Met welke intentie wordt dit gedaan? Mocht dat niet het geval zijn wat is daar dan de reden van?	Het Integrale vraagstuk richt zich primair op flexibiliteitsopties binnen het elektriciteitssysteem. Daarbij kan systeemintegratie met warmte en moleculen (zoals waterstof en groen gas) relevant zijn voor zover dit direct raakt aan de beantwoording van de vraagstukken. De concretisering van de precieze scope vindt plaats tijdens de uitvoering, in afstemming met KGG.
68.	Aanbestedingsdocument p10&11 - 2.2.1 integraal vraagstuk 1: flex opties	Stelt opdrachtgever bij aanvang van de opdracht data beschikbaar die de kwantificering toelaat van zowel (a) aanbod zijde van energie (b) afname zijde van energie [elektriciteit/ energie/ doorvoer voor export/ import voor gebruik]? In welke dimensies voorziet deze data [splitsing naar: i) sectorale scope {gebouwde omgeving, industrie, mobiliteit, landbouwsector} , welke temporale scope heeft de data {tijdsintervallen: jaar, maand, uur, kwartierbasis} en welke geografische scope en granulariteitsniveau heeft de data [bijvoorbeeld bij sectorale scope: per locatie en bijvoorbeeld bij temporale scope: laagst beschikbare niveau aan tijdseenheid bijv. kwartierbasis}]?	Zie het antwoord op vraag 7.
69.	Aanbestedingsdocument p10 - 2.2 Integrale vraagstukken	Welke marktpartijen worden er vanuit u betrokken bij deze opdracht?	Het betrekken van marktpartijen is aan de opdrachtnemer. Weliswaar in samenspraak met opdrachtgever.
70.	Aanbestedingsdocument p10 - 2.1 doelstelling van de opdracht	Opdrachtnemer wordt gevraagd om bestaande Modellen en methoden te gebruiken. Kunnen wij een toelichting ontvangen met een lijst van bestaande Modellen en methoden binnen het energiesysteemdomen? Kunt u daarbij een korte beschrijving (specificatie) van die	Zie het antwoord op vraag 54.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
		modellen en methoden geven die behandeld moeten worden tijdens de uitvoering van de opdracht, kunt u aangeven welke partij er verantwoordelijk is voor het verstrekken van ieder van deze bestaande Modellen en methoden aan de Opdrachtnemer ten behoeve van de opdracht ?	
71.	Aanbestedingsdocument p8 - 1.3 probleemeigenaar	Kunt u een toelichting en nadere duiding geven van 'alle partijen'?	Zie het antwoord op vraag 65.
72.	Aanbestedingsdocument p8 - 1.3 probleemeigenaar	Graag uw bevestiging dat de zinsnede: "Om te komen tot een methode van instrumenten en Standaarden heeft KGG RVO benaderd om het initiatief te nemen voor de realisatie van een integrale aanpak met Instrumenten en Standaarden' gelezen kan worden als: "KGG heeft RVO benaderd om het initiatief te nemen voor de realisatie van een integrale aanpak voor de ontwikkeling van Instrumenten en Standaarden"?	Ja, dat klopt. De genoemde zinsnede kan als volgt worden gelezen: <i>"KGG heeft RVO benaderd om het initiatief te nemen voor de realisatie van een integrale aanpak voor de ontwikkeling van Instrumenten en Standaarden."</i>
73.	Aanbestedingsdocument p8 - 1.2 aanleiding voor deze aanbesteding - samenhang Domeinen en toepassing in Standaarden en Instrumenten	De koppeling tussen het technische Domein en Economische Domein wordt hier geduid. De verbondenheid in de modellen van de andere domeinen is niet beschreven en daarmee onduidelijk. Klopt het dat u graag ziet dat de andere domeinen (sociologie, wetgeving en ruimtelijke ordening) in de Standaarden en Instrumenten worden verwerkt? Met welke intentie wordt dat gedaan? Kunt u toelichten hoe we dit moeten zien?	De Standaarden en het Instrumentarium richten zich primair op het beantwoorden van de Integrale vraagstukken. Daarbij geldt dat ook Domeinen als sociologie, wetgeving en ruimtelijke ordening kunnen worden meegenomen, voor zover deze relevant zijn om tot bruikbare inzichten en afwegingen te komen. De intentie hiervan is om de technische en economische analyses te verbinden met maatschappelijke en bestuurlijke aspecten, zodat de resultaten beter toepasbaar zijn in beleidsvorming en besluitvorming.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
74.	Aanbestedingsdocument p8 - 1.2 aanleiding voor deze aanbesteding - sub-bullet 3	Graag uw toelichting met specificatie wie u als eindgebruikers ziet voor de Standaarden en Instrumenten die worden ontwikkeld in deze opdracht?	Zie het antwoord op vraag 8.
75.	Aanbestedingsdocument p7 - 1.1 aanbestedende dienst en IUC-EZ	Graag ontvangen wij uw toelichting hoe de interne governance/sturing vanuit het rijk wordt geborgd? Kunt u daarin meenemen of u een separate stuurgroep verwacht (los van de later genoemde klantbordgroep), wie de eindverantwoordelijke directeur (of departement) is binnen Min KGG voor deze opdracht, wie vanuit het rijk zorg draagt voor status updates aan de eindverantwoordelijke directeur en welke inspanning u van opdrachtnemer verwacht in de governance/sturing in de genoemde governance?	RVO treedt op als formeel opdrachtgever en is verantwoordelijk voor de contractuele aansturing. KGG is inhoudelijk probleem- eigenaar en zal richting geven aan de Integrale vraagstukken. Er wordt geen separate stuurgroep ingericht naast de klankbordgroep. Binnen KGG ligt de eindverantwoordelijkheid bij de directie die over de energiesysteemvraagstukken gaat. Opdrachtgever (RVO) draagt zorg voor de afstemming en het informeren van KGG. Van Opdrachtnemer wordt verwacht dat zij Opdrachtgever periodiek voorziet van statusupdates en voortgangsrapportages, die desgewenst ook met KGG worden gedeeld.
76.	Aanbestedingsdocument p7 - 1.1 aanbestedende dienst en IUC-EZ	Graag ontvangen wij uw toelichting welke (publieke) instanties vanuit u betrokken worden bij deze opdracht. Kunt u daarbij meenemen welke (publieke) instantie en hoeveel personen vanuit die instantie? (bijvoorbeeld: later in het document wordt Topsector Energie Systeemintegratie genoemd)	De formele opdrachtgever is RVO, waarbij KGG als probleemeigenaar optreedt voor de Integrale vraagstukken. Andere publieke instanties, zoals bijvoorbeeld Topsector Energie Systeemintegratie, kunnen in de rol van stakeholder of klankbordlid betrokken worden. Het aantal personen per instantie wordt vooraf niet vastgelegd en kan variëren afhankelijk van de fase en de behoefte in de uitvoering.
77.	Aanbestedingsdocument p7 - 1.1 aanbestedende dienst en IUC-EZ	Klopt het dat de interactie met eindgebruiker van onze eindproducten centraal staat in de opdracht? Mocht dat zo zijn, ontvangen wij graag een lijst met welke departementen/teams en hoeveel mensen vanuit ieder departement/team vanuit Min KGG meewerken aan deze opdracht. Is dat mogelijk?	De interactie met eindgebruikers van de resultaten maakt onderdeel uit van de opdracht, maar staat niet op zichzelf centraal; het Instrumentarium is primair gericht op de beantwoording van de Integrale vraagstukken. Er is geen vaste lijst met departementen of teams binnen KGG die vooraf kan worden gedeeld. De betrokkenheid wordt tijdens de uitvoering in overleg met RVO en KGG nader bepaald.
78.	Aanbestedingsdocument p6 - speciale begripsbepalingen - Instrumentarium	Kunt u een toelichting geven met welke 'andere partijen' u verwacht het Instrumentarium te delen?	Zie het antwoord op vraag 8.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
79.	Aanbestedingsdocument p6 - speciale begripsbepalingen - Standaarden	U noemt hier o.a. in- & output parameters en gevoeligheidsanalyses. De te analyseren Scenarios (zijnde een samenvoeging van geselecteerde in- & output die samen de kwantificering van een scenario vormen) zijn voor ons een belangrijk en integraal deel van de Standaarden. Klopt het dat de bepaling van scenario's ook onderdeel is van Standaarden? Mocht dat niet het geval zijn, graag uw toelichting hoe u scenario's wilt behandelen in de uitvoering van deze opdracht.	De te gebruiken scenario's dienen gekozen te worden als onderdeel bij het concretiseren van de Integrale vraagstukken. Ten aanzien van de genoemde Standaarden mag de uitwerking van de Standaarden zich beperken tot de vrijheidsgraden, keuzes, parameters, data, aannames etc. behorende bij deze scenario's. Deze Standaarden moeten echter (uiteraard) ook toepasbaar zijn voor andere keuzes voor genoemde parameters, vrijheidsgraden et cetera. ("Andere scenario's binnen dezelfde scenarioruimte").
80.	Aanbestedingsdocument p6 - speciale begripsbepalingen - Integrale vraagstukken	Klopt het dat u met schaalniveau de drie genoemde geografische niveaus bedoeld (zijnde: lokaal, regionaal en nationaal niveau)? Zo niet, kunt u hier een toelichting op geven?	Ja, dat klopt voor deze Integrale vraagstukken.
81.	Aanbestedingsdocument p6 - speciale begripsbepalingen - Domein	Kunt u een toelichting geven welke van de domeinen (techniek, economie, sociologie, wetgeving en ruimtelijke ordening) gelden als (1) kwalitatieve randvoorwaarden voor de modellen (2) kwantitatieve vaste parameters (3) kwantitatieve variabele input drijvers?	Nee. Het is aan Inschrijver om dit, aan de hand van de concretisering van de Integrale Vraagstukken, te bepalen.
82.	Aanbestedingsdocument p6 - speciale begripsbepalingen - Domein	Een model is een abstractie van de werkelijkheid. Met randvoorwaarden van het model worden de kaders van het model bepaald. Een scenario in een model wordt gedraaid op bepaalde kwantitatieve 'vaste parameters' en 'variabele input drijvers'. Kunt u een specificatie geven welke (1) randvoorwaarden (2) vaste parameters (3) variabele input drijvers u wilt dat worden meegenomen in de studie binnen elk van de genoemde domeinen (techniek, economie, sociologie, wetgeving en ruimtelijke ordening)? Dit helpt bij de begripsvorming in welke mate de domeinen mee moeten worden genomen bij de Standaarden, dan wel moeten mee worden genomen bij (de doorontwikkeling) van het Instrumentarium.	Er wordt in dit stadium geen vooraf gespecificeerde lijst met randvoorwaarden, vaste parameters en variabele inputdrijvers per domein verstrekt. Deze worden tijdens de uitvoering, bij het concretiseren van de integrale vraagstukken, in afstemming met KGG vastgesteld. Van Opdrachtnemer wordt verwacht dat zij in het plan van aanpak aangeven welke parameters en drijvers zij voorstellen en hoe deze bijdragen aan de ontwikkeling van de Standaarden en het Instrumentarium.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
83.	Afstemming KGG	H2.2: Het is de verantwoordelijkheid van Inschrijver om, in afstemming met KGG en (de) relevante marktpartij(en), een onderbouwde en uitvoerbare aanpak te formuleren voor de uitwerking van deze Integrale vraagstukken en het aandragen van passende oplossingen middels de Standaarden en Instrumentarium. Is het mogelijk om voor indiening van de aanbidding hierover afstemming te hebben met KGG en zo ja met wie specifiek?	Nee, het is niet mogelijk om voorafgaand aan de Inschrijving afzonderlijke afstemming te hebben met KGG. Alle communicatie over deze aanbesteding verloopt via de formele aanbestedings-procedure. Afstemming met KGG vindt plaats tijdens de uitvoering van de opdracht, nadat de gunning heeft plaatsgevonden.
84.	Scope partijen	H2.2.2: Het ontwikkelen van Standaarden en Instrumentarium voor alle partijen Wie worden bedoeld met alle partijen?	Zie het antwoord op vraag 7.
85.	concretiseringsslag KGG	H2.3: De twee Integrale vraagstukken dienen te worden geconcretiseerd tot specifieke analysevragen die met behulp van het te ontwikkelen Instrumentarium kunnen worden onderzocht. Deze concretiseringsslag vormt een integraal onderdeel van de opdracht en vindt plaats in nauwe afstemming met KGG. KGG stelt hiervoor interne capaciteit beschikbaar. Verwachten jullie een concretiseringsslag in de aanbidding of wordt deze concretiseringsslag gemaakt in de opdracht?	De concretiseringsslag van de Integrale vraagstukken tot specifieke analysevragen vindt plaats tijdens de uitvoering van de opdracht, in nauwe afstemming met KGG. In de Inschrijving wordt wel verwacht dat Inschrijver aangeeft op welke wijze zij dit proces wil inrichten en uitvoeren.
86.	Scoping modellen	Speciale begripsbepalingen pag. 6; Er wordt gesproken over modellen en dat dit een softwarematig hulpmiddel is. Kunnen jullie aangeven wat er al in gebruik is aan software rondom de modellen die worden gebruikt?	Oprachtgever beschikt niet over een vastgesteld of uitputtend overzicht van de reeds gebruikte softwarematige Modellen. Het is aan Inschrijver om in de Inschrijving aan te geven welke bestaande Modellen en bijbehorende software relevant zijn voor de opdracht en hoe deze kunnen worden ingezet of gecombineerd. Tijdens de uitvoering kan in afstemming met KGG nader worden bepaald welke Modellen in dit project daadwerkelijk beschikbaar en bruikbaar zijn.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
87.	Begripsbepaling instrumentarium.	Speciale begripsbepalingen pag. 6 & H1.3; Er wordt gesproken over nieuw te ontwikkelen instrumentarium. Worden er bijv. al nieuwe ontwikkelingen m.b.v. software verwacht, valt dit onder de opdracht? Namelijk in H1.3 staat het volgende geschreven: de inzichten uit de opdracht bieden alle partijen toegang tot bestaande én nieuw te ontwikkelen Instrumentarium.	Het ontwikkelen van nieuw Instrumentarium en inzichten maakt onderdeel uit van de opdracht, voor zover dit ziet op het ontwikkelen van Standaarden en hulpmiddelen die aansluiten bij de integrale vraagstukken. Het bouwen van volledig nieuwe Modellen of omvangrijke softwaretoepassingen valt niet binnen de scope.
88.	Scoping modellen	Onder de doelstelling van de aanbesteding wordt gesproken over een 'Instrumentarium waarmee inzichten uit verschillende Modellen met elkaar kunnen worden verbonden en benut voor integrale analyses'. Kunnen jullie aangeven om welke Modellen specifiek hierin wordt gesproken. Is er een minimum shortlist aan specifieke Modellen die hierbij geanalyseerd dienen te worden?	Er is geen limitatieve lijst van modellen vastgesteld. Het is aan Inschrijver om in het plan van aanpak aan te geven welke bestaande Modellen relevant zijn en hoe deze ingezet of gecombineerd kunnen worden om de Integrale vraagstukken te beantwoorden. Tijdens de uitvoering wordt in afstemming met KGG bepaald welke Modellen daadwerkelijk beschikbaar en bruikbaar zijn.
89.	Vervallen		
90.	Scoping Modellen en Integraliteit	Aanvullend aan de vraag bovenstaand: als er niet al een specifieke set aan modellen in gedachten is bij deze tender maar het heel algemeen is, wat voor soort scope modellen moeten we dan denken? Modellen die voor een bepaald gebied/ niveau net een impact berekening doen op energieverbruik/infrastructuur/kosten/energiesamenstelling? Zijn er bepaalde randvoorwaardes/ aannames/ scenario's waar deze modellen met name op gericht en/ of op gebaseerd zijn? Wat is de tijds-as waar we aan moeten denken (kwartier, minuten, uren, dagen). De scope van de integrale blik van de modellen moet zo groot mogelijk zijn als op nationaal niveau en integraal? Dus samenvoeging van losse modellen die daar gezamenlijk een integraal antwoord op geven? Maar kunnen we meer te weten komen over wat er bedoeld wordt met bestaande modellen?	Er is bewust geen vaste lijst of vooraf afgebakende scope van Modellen opgenomen. Met "bestaande Modellen" wordt bedoeld op de in de sector gangbare Modellen die bijdragen aan het beantwoorden van de Integrale vraagstukken. Dit kunnen zowel Modellen betreffen die op nationaal, regionaal of lokaal niveau inzicht geven in energieverbruik, infrastructuur, kosten en samenstelling van het energiesysteem, als Modellen die scenario's en randvoorwaarden analyseren. Het is aan Inschrijver om in het plan van aanpak te motiveren welke Modellen relevant zijn, welke schaalniveaus (bijvoorbeeld kwartier-, uur-, dag- of jaarniveau) passend zijn, en hoe deze met behulp van het te ontwikkelen Instrumentarium gecombineerd kunnen worden. Tijdens de uitvoering wordt in afstemming met KGG vastgesteld welke Modellen en welke scope daadwerkelijk worden toegepast.

Nr.	Onderwerp	Vraag	Antwoord
91.		Welke modellen gebruikt KGG nu waarvan evaluatie in het project nuttig zou zijn?	Opdrachtgever verstrekt geen vaste lijst van Modellen die door KGG worden gebruikt. Het is aan de inschrijver om te bepalen en te motiveren welke Modellen relevant zijn om in dit project te betrekken en te evalueren. Tijdens de uitvoering kan in afstemming met KGG nader worden bepaald welke Modellen hiervoor in aanmerking komen.
92.		In paragraaf 2.2.1. van het aanbestedingsdocument wordt gesproken over onrealistische modelleren van flex. wat o.a. leidt tot te positief inschatten van flex. en onderschatten van netinvesteringen. Kan het volgens opdrachtgever ook zo zijn dat realistisch modelleren van flex juist leidt tot minder netinvesteringen?	Ja, realistisch modelleren van flexibiliteit kan zowel leiden tot meer als tot minder benodigde netinvesteringen. Dit hangt af van de aannames en omstandigheden die worden meegenomen. Het is aan de inschrijver om dit in de aanpak te onderbouwen en passende oplossingen te formuleren voor de beantwoording van de integrale vraagstukken met de juiste Standaarden en Instrumentarium.